

**VIGESIMA QUARTA DIES JULII.
DE S. CHRISTINA VIRG. ET MART. TYRI
APUD LACUM VULSINIUM, UT VOLUNT,
IN TUSCIA.
PASSIO**

**Ex Ms. nostro membranaceo antiquo
Fuldensi, ad plura alia exemplaria collato,
AUCTORE ANONYMO CONSCRIPTA.**

CAPUT I.

**S. Christina blanditiis, minis ac cruciatibus frustra
a Dei cultu avocatur; idola frangit;
ab angelo pascitur.**

[S. Christina a parentibus solícite custodita,] Fuit quædam sacra virgo a Deo, nomine Christina, spem habens in Domino, benignitatem custodiens, annorum circiter undecim, habens patrem in palatio officium gerens magistri militum; & mater ejus de genere Aniciorum descendebat. Hanc parentes ejus, unicum pignus viscerum suorum, dulcem susceperant sobolem, quam omni doctrina sapientiæ imbuerunt. Et post hæc pater ejus Urbanus fecit ei turrim altam, & induxit eam illuc, & fecit sibi deos aureos & argenteos, & statuit eam intra turrem cum duodecim ancillis: & præcepit, ut eos adorarent, & a sacrificiis eorum die noctuque non cessarent, & ne in publico facies ejus ab aliquo videretur: pulchra enim erat nimis, & multi eam nobiles sibi petebant, atque in matrimonium accipere volebant. Mater autem ejus dicebat: Nulli dabo filiam meam; multum enim misericordes dii nostri. Sancta autem Christina erat in dilectione Dei firmata; & accipiens

thymiama, ut idolis adoleret incensum, posuit illud in fenestra, quæ respiciebat ad Orientem, & stans ibi, respiciebat in cælum, & intuens flebat, & non obtulit idolis incensum diebus septem.

[2] [tentatur, ut diis sacrificet, a suis ancillis,] Dicunt ei ancillæ ejus: Domina nostra es; jam dies septem sunt, ex quo dii sacrificium non acceperunt neque incensum: ne forte irascantur, & pereamus nos. Christina dixit: Ut quid hæc loquimini animæ pollutæ? Ego enim cæcis lumen non offero, nec a surdis auditum requiro; sed offero sacrificium veritatis Deo, qui est amator castitatis, qui fecit cælum & terram, mare & omnia, quæ in eis sunt. Et procidentes ancillæ ad vestigia ejus, dixerunt. Domina nostra, regalem habes potestatem: ut quid erras, ut Deum alienum colas; quem nos non videmus? Quod si hæc audierit dominus noster, pater tuus, perdet nos & genus nostrum, dicens: Vos eam docuistis colere Deum, qui a Pilato flagella sustinuit; & quo fugiemus a facie ejus? Christina dixit ancillis suis: Ut quid seducimini a diabolo & angelis ejus? Accedite ad Dominum cælestem, & ad Jesum Christum, Filium ejus, & liberabit vos a diabolo. Et cum hæc loqueretur, introivit ad eam Urbanus, pater ejus, ut adoraret deos suos, & offerret eis sacrificium; & exspectabat filiam suam, ut secundum consuetudinem suam idolis adoleret incensum. Et contemnens eum sancta Christina, venire nolebat, sed aspiciebat in cælum, & virtutem Dei intuebatur.

[3] Dixerunt autem ancillæ patri ejus: Precamur te, [& a patre;] domine, potestatem habes omnium nostrum; nam domina nostra, filia tua, ecce sunt dies novem, ex quo diis omnipotentibus non sacrificavit. Pater autem ejus dixit ad eam: Domina filia mea Christina, quid est hoc, quod tibi placuit, aut quis error mentem tuam invasit, ut colas Deum, qui a Judæis est crucifixus, & qui seipsum non potuit adjuvare? Unica filia mea, quia pro te laboro, &

misericordes deos pro tua salute adoro, ecce accede, adora deos, qui te fecerunt in hanc ætatem venire, ne forte irati perdant te. Christina dixit ad patrem suum: Noli me vocare filiam tuam, sed ejus me dic filiam, cui me dixisti sacrificium offerre cælesti Deo; quoniam ipsum decet, gloriam, & honorem, & magnificentiam habere.

[4] Hæc audiens pater ejus gavisus est, quia putabat eam de diis ejus dicere: [sed frustra.] & occurrens ibat osculari eam, & dixit patri suo: Ne polluas os meum: mundum sacrificium volo offerre cælesti Deo. Dicit ei pater ejus: Domina mea Christina, noli uni Deo offerre sacrificium, ne alii irascantur tibi. Sancta Christina dixit ei: Invitus locutus es veritatem: nam offero Patri, & Filio, & Spiritui sancto, ut Trinitas glorificetur super omnem terram; cæli & terræ dominum ipsum benedico, ipsum adoro, ipsum glorifico, ipsi offero sacrificium atque sanguinem in voce laudis. Urbanus dicit: Christina filia, mea, ecce tres adoras. Christina dixit: Ego cupio adorare Deum cælestem, qui est una divinitas; quare ergo mihi vim facis, ut adorem deos alienos? Sed offer * mihi munera immaculata, ut offeram sacrificium sine sanguine Deo cælesti. Pater autem ejus putabat eam de idolis loqui: & transmisit ei omnia quæcumque præceperat. Et dixit Christina ministris: Ite, & dicite domino vestro: Transmite mihi tunicam incontaminatam, ut exspoliam me pollutione coinquinationis, & induam me tunicam sine dolo, & offeram incensum, & cor mundum Deo cælesti, & creatori omnium, regi seculorum, qui nos vocat in sacrificium veritatis, ut indulgere dignetur meis peccatis, quia seducta sum ab impiis hominibus in abominatione idolorum. Et induens se tunicam, lavit manus ac faciem, & cœpit cum lacrymis orare & dicere:

[5] [Deum invocatur; ab angelo visitatur,] Domine Jesu Christe, fili altissimi, Deus qui ab immortalis Patre venisti in mundum; qui ipse fecisti omnia & carne hominem

induisti, quem a peccato & morte perpetuali liberasti; oro & deprecor tuam deitatem, ut indulgeas peccatis meis, quæ multum erravi per dementiam vanitatis conscientiæ meæ; adesto in pœnis, quæ mihi præparatæ sunt, ut timeant omnes nomen tuum per unigenitum Filium tuum. Et cum orasset, angelus Dei stetit ante faciem ejus, & ait: **Audivit Dominus orationem tuam; viriliter age, & confortetur cor tuum: contra [tres] judices pugnas; eos [si] viceris, coronaberis. Christina dixit ad angelum: Domine meus, da mihi signaculum æternum salvatoris Domini Jesu Christi, ut neminem timeam. Et cum orasset, angelus super caput ejus dedit signaculum crucis. Sancta Christina conversa ad dextram, invenit panem positum nimii candoris, & immensæ suavitatis: & accipiens dedit angelo, & dixit: Benedic domine, & da mihi vitam æternam; ecce sunt duodecim dies, quibus panem non gustavi.**

[6] [**& pascitur, & idola confringit.**] Angelus autem accipiens & benedicens panem, fregit, & dedit ei manducare escam immortalitatis; & accipiens sancta Christina oravit, & invocavit Patrem & Filium & Spiritum sanctum, & dixit: **Domine Jesu Christe, gratias tibi ago, quia dignatus es me accipere panem incorruptionis. Et accipiens gustavit. Vespere autem facto accepit idola patris sui, Jovis & Apollinis & Veneris, confregit, & deposuit ea per tres scalas, & fasciam suam ligavit in fenestram, & descendit per eam. Et confringens idola dedit pauperibus; & reversa iterum ascendit per fasciam. Die autem facto venit pater ejus Urbanus adorare idola sua, & non ea inveniens, vocavit ancillas & dixit: Quid factum est diis? At illæ procidentes ad vestigia ejus, dixerunt: Filia tua, domine, confregit eos, & projecit in plateam.**

[7] [**Dire cæsa lictores fatigat,**] Hæc cum audisset, furore diabolico armatus, apprehendens eam, jussit alapis cædi;

cui & dixit: Dic mihi, Christina, ubi abscondisti deos? Quod si nolueris dicere, per misericordes deos: quia membra tua ferocissimis bestiis dabo. Accede ergo & adora cælestes deos, ne irascantur tibi & male pereas. Christina dixit: Juste locutus es, ut adorem cælestem Deum, & Filium ejus Jesum Christum. Tunc iratus jussit eam alligari & plumbatis cædi; & post hæc exspoliata jussit eam virgis cædi, & mutatis duodecim militibus, super eam nihil prævaluit. Urbanus autem hæc faciebat inscia uxore sua. Ii autem, qui cædebant eam, deficientes cadebant ante vestigia ejus. Sancta Christina dixit ad patrem suum; Urbane, ecce, qui cædunt, deficient, & idola tua non possunt eis dare virtutem. Hæc audiens Urbanus, in magna erat angustia, quia talia audiebat a filia sua, & jussit eam ferro vinctam pertrahi ad carcerem. Veniens Urbanus tristis ad domum suam, noluit manducare neque bibere. Et prostravit se in faciem propter filiam suam.

[8] Hæc audiens autem mater ejus de filia sua, quia talia perpessa fuerat a patre suo, conscidit vestimenta sua, [nec matris alloquio movetur,] & sparsit cinerem super caput suum, & abiit in carcerem ad filiam suam, & cecidit ad pedes ejus cum lacrymis & dicebat: Filia mea Christina, miserere mihi matri tuæ, quia propter te morior; quia unicam te habeo, & omnia mea tua sunt; tu es lumen oculorum meorum. Scis quia te ego genui, & meas mamillas suxisti. Quid factum est tibi, ut Deum colas alienum? Aperiens os suum sancta Christina dixit: Quomodo me filiam tuam vocas? Aut quis ex genere vestro Christina vocata est? Mater autem ejus dixit; Nemo. Christina dixit: Quod ergo me dicis, nescis; quia nomen habeo Salvatoris; ipse est qui me amavit, & dedit mihi victoriam ad vincendum eos, qui Deum non agnoscunt. Hæc audiens mater ejus, reversa est ad domum suam, & renuntiavit omnia viro suo. Urbanus ira commotus, dixit ad milites: Ite, adducite Christinam. Ministri vero trahebant eam ad prætorium: & videntes

eam mulieres a militibus trahi, voce magna dicebant: Deus adjuva Christinam ancillam tuam.

[9] Et cum venisset, jussit eam ante suum tribunal stare. [aut novis tormentis.] Cui dixit: miserere tibi, Christina, quia filia mea es; accede & adora deos, ut tibi repropitientur, & liberent te ab errore, quem pateris; quod si nolueris; variis te faciam suppliciis interire, & non vocaberis filia mea. Christina dixit: Magnam mihi præstitisti gratiam, ut me filiam tuam vocare noluisti: quod ex te natum est, caro est; quia non es pater meus spiritalis. Urbanus hoc audiens, furore repletus jussit tenera membra ejus fustibus dissipare. Cum a duodecim cæderetur hominibus, & carnes ejus ab ossibus solverentur, accipiens de carnibus illis, projecit in faciem patris sui, & dixit: Desiderasti carnes filiæ tuæ manducare in confusione vultus tui. Urbanus dixit: Aut adora deos, aut faciam te variis tormentis interire, & non te eripiet de manibus meis, ille, quem occiderunt Judæi. Christina dixit: Impie & sine Deo, ignoras quia Filius Dei vivi propter nos de cælo descendit, ut nos a morte liberaret? Propter ipsum has pœnas sustineo, qui prosternere habet tyrannidem tuam sub pedibus meis.

ANNOTATA.

Tenebras offundit hic locus, quando non dicit, ubi aut cujus illud palatium fuerit.

In codice Windbergensi pro Aniciorum est ethnicorum. In Molsheimensi male ethnicorum. Lectiones Neapoli excusæ ponunt: mater de regali progenie. In Ms. Bævrariensi scribitur fuisse .. de clara imperatorum progenie. Porro non est insolitum, Sanctis attribuere natales ex Aniciorum stirpe: nam esse qui velint, ex ea descendisse S. Benedictum, & Augustissimam Domum Austriacam cum imperatoribus hodiernis atque

Hispaniarum regibus, indicavimus in Commentario prævio ad Vitam istius Sancti die 21 Martii, pag. 267. Interim videri potest Wion in tractatu singulari ante partem primam Ligni vitæ; Lambecius in Bibliot. Vindobon. lib. 1 a pag. 49. Porro Passionis nostræ auctor, tot aliunde titulis suspectus, negligi potius hic meretur, quam refutari.

Similem machinam invenies in martyrio S. Barbaræ; quæ discuti poterit die 4 Decembris.

CAPUT II.

Novis tormentis cruciatur; idolum conterit; gentiles multos convertit; in igne ambulat; aspides superat; mortuum suscitatur; lac fundit pro sanguine; sagittis interimitur.

[In oratione & patientia omnia suffert tormenta.] Pater autem ejus non ferens injuriam, jussit eam extendi in rotam, & igni exuri præcepit. Illa autem adoravit de medio ignis, & dixit: Noli me derelinquere in hoc certamine Pater domini Jesu Christi, sed extende manum tuam, & angeli ignem hunc extinguant, & non prævaleat in me. Et cum orasset, ignis qui circumdederat eam, comedit in circuitu cultores idolorum quasi animas quingentas; ipsam autem in nullo tetigit ignis. Et convocans eam Urbanus dixit: Unde tantam artem didicisti maleficiorum? Christina dixit: Christus docuit hanc patientiam, qui est lumen cæcorum, vita mortuorum, gaudium tribulantium. In nomine ipsius vinco virtutem patris tui diaboli. Urbanus hoc audiens jussit eam iterum in carcerem recipi; & cum esset ibi, apparuerunt ei tres angeli: & venientes refrigerabant eam, & cibo spiritali refecerunt corpus ejus. Sancta Christina orabat ad Dominum dicens: Domine Deus meus, cælestis auctor, curator vulnerum secretorum, scio & recognosco, quia memor es mei, & misisti prandium salutis per sanctos

angelos tuos, qui me confortaverunt & recreaverunt viscera mea.

[11] [In mare projecta ab angelis suscipitur, baptizatur, pater moritur.] Per noctem autem misit Urbanus pater ejus quinque pueros, & jussit eam ligari ad saxum, & medio mari dare præcepit: cumque hoc fieret, saxum disruptum est, & ipsa ab angelis suscepta est, & ita pedibus super aquas maris ferebatur.

[12] Sancta autem Christina cum audisset mortuum Urbanum, [Novis cruiatibus afficitur sub Dione,] Transacto autem tempore venit alius judex in locum Urbani, nomine Dion, cultor idolorum & persecutor Christianorum: & cum ei gesta sanctæ Christinæ ab officio legerentur, cogitare cœpit & dicere: Ecce quanta sustinuit invicta tormenta & imperatorum contempsit præcepta. Ergo quid faciam ei, ut convertam eam ad deos? Et vocans eam ad se, blando sermone dicebat: Infans Christina, bene nata es, & de genere regali descendens, quis error invasit te, ut derelinquas misericordes deos, & propter culturam unius hominis, qui persecutionem perpessus de civitate in civitatem, & lapidatus * est, velis multa sustinere pericula? Qui nec poterit te adjuvare. Audi me, & adora deos; & propitientur peccatis tuis: quod si nolueris, variis te faciam suppliciiis interire, & non eripiet te Deus tuus de manibus meis. Sancta Christina dixit: Immunde & sine Deo, Christus me liberabit de manibus tuis, quem non habes ante oculos tuos.

[13] Tunc judex ira commotus jussit eam fustibus cædi. [fustibus cæditur, ignita craticula torretur, at non laditur.] Christina dixit: Horribilis vultus, & pravus aspectus, non erubescis talia pœnarum mihi inferre tormenta, ut per Dominum meum Jesum Christum vincam te, sicut fratrem tuum Urbanum. Judex dixit: Adhuc suffero injuriam tuam,

si forte convertaris ad deos, & misericordiam consequaris. Christina dixit: Quod nomen est tibi? Judex dixit: Dion. Christina dixit: Idolorum enim & cæcorum nomen habes. Tunc iratus judex jussit afferre craticulam ferream ignitam, & eam supersedere præcepit, ut tenera membra ejus igni consumerentur; sed & eam non tangebatur ignis. Dixit judex: Vides, Christina, hæc omnia; quomodo sufferunt te dii, ut non te tangat incendium? Christina dixit: Dominus meus Jesus Christus hæc operatur. Tunc judex jussit eam ablatis crinibus decalvari, & nudam per publica trahi. Hæc videntes mulieres clamabant, dicentes; Injuste judicas & confundis genus mulierum. Sancta Christina respiciens in cælum, dixit: Gratias tibi ago, domine Jesu Christe, qui dignam fecisti me in hac die fieri omnibus, ut cognoscant omnes quia sum ancilla tua.

[14] [Precibus idolum Apollinis conterit, magna multitudo convertitur, & judex punitur,] Iterum judex dixit: Veni mecum, Christina, & adora magnum deum Apollinem: & venientes in templum, Christina elevans manus in cælum, oravit dicens: Deus cælestis, pater domini mei Jesu Christi, qui verbo fecisti omnia, qui super aquas maris descendisti, & me illuminasti per lavacrum sanctificationis; contere hoc idolum. Et cum hæc diceret, cecidit idolum ante pedes ejus, & factum est pulvis; & multi ex gentibus videntes crediderunt Deo, & voce magna dicebant: Deus cæli, & hujus Filius, domine Jesu Christe, jube convertere nos ad te, ut possimus ad te venire, & credamus in te, quia multum erravimus a te. Et crediderunt in illa die septem millia virorum. Territus autem judex ex eo quod Apollo perisset, in alienationem mentis effectus emisit spiritum. Tunc adessor ejus jussit sanctam Christinam in carcerem recludi.

[15] [In fornace accensa ambulat,] Alio tempore venit alius judex, & ipse impius defensor idolorum, &

adversarius Christianorum, nomine Julianus: cumque gesta sanctæ Christinæ legisset, jussit eam ante suum tribunal adstare; cui & dixit: Audivi, quia multa magica arte gessisti: nunc ergo accede, & adora deos æternos: quod si nolueris, faciam te interire, & non tibi auxiliabitur ille, qui natus est de Joseph. Sancta Christina dixit: Non me tentabis verbis tuis, Tunc Julianus consilio diaboli armatus jussit incendi fornacem per dies tres, & jussit eam mitti illuc; & erat sancta Christina in fornace ambulans cum angelo, & glorificabat Dominum: & vox magna de fornace resonabat; & cum audirent milites, territi nuntiaverunt Juliano dicentes: Magni terrores & clamores exeunt de fornace. Hæc autem cum audisset, jussit aperire fornacem, & invenerunt eam tamquam de balneis procedentem; & adduxerunt eam ante tribunal: cui Julianus dixit: Dic mihi Christina, quomodo ignium naturam in pœnis per maleficia superasti? Christina dixit: Dominum habeo adiutorem; ideo non timeo tuos terrores.

[16] [aspides superat; qui Sanctæ ablandiuntur, veneficum vero interimunt,] Julianus jussit duos Marsos adduci, & misit super eam, duos aspides, & dixit ad eam: Numquid & has bestias poteris superare? Christina dixit: Incredule & insensate, quare non agnoscis virtutem Dei? Et credo in Deum meum, quia & nunc adesse dignetur; & vincet tyrannidem tuam. Et currentes duo serpentes conligaverunt pedes ejus, & lingebant vestigia ejus: & duo aspides currentes suspenderunt se ad mamillas ejus, velut infantes lactentes: & non nocuerunt eam. Sancta Christina respiciens in cælum ait: Gratias tibi ago, Domine Jesu Christe, lumen meum, qui dignatus es per me diabolum superare. Julianus ad Marsum dixit: Numquid non & tu magus es? Irrita fortiter bestias, ut devorent eam. Marsus irritabat eas incantationibus suis; illæ autem bestiæ impetum facientes in eum, occiderunt illum, & nemo audebat serpentes abicere. Christina, oratione facta, dixit serpentibus: In nomine Domini mei

Jesu Christi ite unusquisque ad loca sua, & neminem noceatis neque tangatis.

[17] [quem ipsa ad vitam revocat; ex mammillis abscissis fundit lac pro sanguines] Et post hoc oravit: Domine Jesu Christe, qui Lazarum quatrduanum resuscitasti, exaudi me ancillam tuam, & suscita hunc mortuum; & comprehendit manus ejus, & dixit: Suscita eum nunc Christe, ut omnes videntes glorificent nomen tuum; & vox facta est de cælo dicens: Confide Christina & viriliter age; quidquid petieris a me, dabitur, tibi, Et subito mugitum reddidit terra. Tunc beata Christina attingens mortuum clamabat, dicens: Tibi dico surge in nomine domini nostri Jesu Christi. Et statim surrexit, & prostratus pedibus ejus, dicebat: Gratias ago Deo tuo. Tunc Julianus ad Christinam dixit: Ostende * mihi maleficia tua; & * convertere ad deos. Christina dixit: Insensate, & a Dei timore aliene; quare cæci oculi tui non vident virtutem Dei? Julianus ira commotus jussit mammillas ejus abscindere. Christina dixit: Lapideum cor & abominabile, mammillas meas abscidere jussisti; respice & vide, quia pro sanguine lac in terram defluxit. Et post hæc jussit eam in carcerem recipi; & venerunt mulieres, & invenerunt eam sedentem, eloquia Domini meditantem: & prociderunt ad vestigia ejus, ex quibus crediderunt septem matronæ I.

[18] Mane autem facto jussit Julianus suis aspectibus repræsentare eam, [denique sagittis icta martyrimum consummat.] & dixit: Christina, tempus tuum impletum est: convertere ad deos. Christina dixit: Amodo tibi requies non est. Tunc Julianus jussit linguam ejus abscindere. Sancta Christina respiciens in cælum dixit: Dominus meus, respice super ancillam tuam, & jube me cursum meum in hoc certamine consummare. Ex vox de cælo facta est, dicens: Veni, accipe requiem æternam, & præmium, & coronam confessionis tuæ. Hanc vocem audiens Julianus, ira commotus, jussit abscindere linguam ejus; & accipiens

sancta Christina a carnificibus linguam suam, projecit in faciem Juliani, & percussit oculos ejus, & cæcus effectus est. Et dixit ad eum sancta Christina: Juliane, desiderasti manducare organum corporis mei, unde laudes canebantur Domino meo: ideo veniens in faciem tuam, excæcavit oculos tuos. Tunc iratus Julianus duas sagittas [misit] in eam, unam ad cor ejus, & aliam contra latus ejus, & cum percuteretur, cum gaudio reddidit spiritum. Venit autem quidam de genere ejus, qui & ipse crediderat in Dominum per beatam Christinam, & condidit corpus aromatibus; & collocavit eam optimo loco, XIII * Kal. Augusti.